

Beste leden en sympathisanten,

Na een bijna 10 jaar durend betoog omtrent hergebruik bieden wij dit zeer concreet voorstel aan. Reacties, opmerkingen of aanvullingen steeds welkom. Veel leesgenot!

Een materialenplatform voor elk dorp en wijk

Gatenkaas

Dag na dag wordt onze planeet steeds meer de grootste gatenkaas in het universum. We graven, boren en pompen al het bruikbaar op richting aardoppervlak om het vervolgens te bewerken tot consumptiegoederen. Sinds de industriële revolutie werd dit proces steeds intensiever, sneller en meer technologisch ondersteund. De honger naar meer bereikt haar grenzen voor zij die het aardoppervlak bewonen, beheren en erover willen heersen. De combinatie van het streven naar steeds betere leefomstandigheden en een snel toenemende wereldbevolking tilt dit proces naar een beduidend hogere versnelling. Mondiale ontginningen van bepaalde grondstoffen leveren zelfs per etmaal astronomische getallen op.

Circulaire economie

Het zal een huzarenstuk worden om onze economische activiteiten om te buigen naar een afvalarme, of idealiter afvalloze, economie. Met naar schatting tussen de 500.000 en 1.000.000 ton BSA (Bouw en Sloopafval – bron: VITO) dat Europa jaarlijks genereert, zijn we mijlen verwijderd van die circulaire economie. Dichter bij huis zijn we dagelijks de stille getuige van enorme hoeveelheden nog herbruikbare goederen die op containers belanden om ‘gerecycleerd’ of verbrand te worden. Terzelfder tijd worden massa's nieuwe materialen aangevoerd, afkomstig uit zowat alle uithoeken van de wereld.

Koolstofarm recycleren en hergebruiken

Vlaanderen was reeds eind vorige eeuw bij de koplopers - en is dat nog steeds - op vlak van recyclage. Storten en verbrandingsovens bevonden zich al te vaak dicht bij bewoond gebied en veroorzaakten diverse hinder en milieuschade. De volumes werden ook te omvangrijk. Daarenboven had de ondergrond weinig te bieden in onze regio. Zo ontstond stilaan wat we vandaag ‘urban mining’ noemen: Grondstoffen komen hoofdzakelijk het land binnen in de vorm van geïmporteerde consumptieproducten. Eens het consumptiegoed afval wordt kunnen we er steeds beter de diverse grondstoffen gescheiden uithalen, met het oog op hergebruik (al rest er nog altijd een zeer omvangrijke brandbare fractie). Deze methodiek zorgt er echter

voor dat veel goede componenten of onderdelen mee in de ‘gehaktmolen’ belanden. Het betreft ook vaak zeer energie-intensieve procedés. Ook de toernhoge loonkost in ons land maakt het momenteel bijna onmogelijk om afval keurig te ontmantelen en te demonteren om er al het bruikbare op een energiezuinige manier uit te halen.

De oude dakpan of oude baksteen die nog in goede staat is en vergruisd wordt is door die behandeling zijn CO₂ neutrale status onherroepelijk kwijt. De uitstoot van CO₂ bij het bakproces gebeurde immers vele decennia geleden. Dit geldt ook voor het metalen profiel dat (vaak via een omweg langs China) terug gesmolten wordt en vervolgens weerom tot een metalen profiel wordt gevormd. Direct hergebruik met een lokale herbestemming zou in de nabije toekomst gangbaar moeten worden. Dit geldt eveneens voor hout, zowat het meest gebruikte hernieuwbare afwerkings- en constructiemateriaal, dat veel vlotter gekapt wordt dan het kan aangroeien. Om nog te zwijgen over de gigantische hoeveelheden bos die jaarlijks nodeloos in rook opgaan (zie www.worldometers)

Recyclageparken, sloopwerken, recyclageprocessen en stedenbouwkundige regels herzien

Beleidsmatig staan we momenteel voor de keuze om naar oude gewoonte voort te doen of over te gaan tot een volgende update van ons afval en grondstoffenbeleid. Om die volgende stap te kunnen zetten is een materialenplatform een onmisbare schakel. Elke wijk of elk dorp zou over zo’n plek moeten kunnen beschikken waar inwoner Albert of een plaatselijk slopersbedrijf overschotten, reststoffen en herbruikbare elementen uit de bouw kan deponeren en zo kan inwoner Brigitte of Colette zich op een ander moment (al of niet tegen een behandelingsvergoeding) bedienen van wat voor hem of haar bruikbaar is. Dit proces gebeurt reeds gedeeltelijk via het internet maar kent, vooral logistiek, haar grenzen en beperkingen. Vraag en aanbod zijn in deze materie immers zelden gesynchroniseerd. Bovendien kan een fysiek materialenplatform een sociale meerwaarde bieden. En kan het verbonden zijn met een werkplaats/atelier waar tweedehandse bouwelementen hersteld, aangepast of opgefrist kunnen worden. De architect kan er samen met de bouwheer elementen en materialen reserveren voor een bouwproject in ontwerpfase (mits aanpassingen aan het huidige bouwreglement). Ook kennisoverdracht kan er haar plaats krijgen. We worden immers met de dag meer hulpbehoevend. Dat hier ook kansen liggen voor de sociale economie lijkt overduidelijk.

Zo’n materialenplatform wordt dan eigenlijk het recyclagepark (z’n naam dan écht waardig) van de toekomst. Slechts wat voor niemand nog bruikbaar is krijgt de status van afval. Net zoals een aantal onder ons vandaag al doen met oude kledij, roerende goederen, via repair-café’s en recentelijk ook met voedselresten.

De plaatselijke intercommunale zal dus ook zijn rol te vervullen hebben binnen die materialenplatformen om het kaf van het koren te scheiden.

Vlaanderen als koploper?

Vlaanderen en Nederland zijn veruit de dichtst bevolkte regio van Europa. Zodoende rest ons nu reeds te weinig vrije ruimte per inwoner aan beschikbaar openbaar groen, bossen, stiltegebieden alsook aan landbouwgronden (zie ook betonstop). Met de te verwachten bevolkingsaan groei zou naar schatting een behoefte ontstaan aan 600.000 bijkomende wooneenheden tegen 2030. (Ook o.a. een verhoging van het aanbod aan

openbaar vervoer is dus noodzakelijk). Zelfs al zou het maar om de helft gaan, dan is dit nog enorm. Ofwel gaan we maximaal inzetten op kleiner wonen en samenwonen stimuleren (aanpassing wetgeving noodzakelijk) ofwel - en daar vrees ik voor bij de invulling van die betonstop - zal men volop inzetten op hoger bouwen. Een proces dat eigenlijk reeds aan de gang is en bijvoorbeeld bij te veel beschaduwing van omliggende gebouwen aldaar voor verloedering zorgt. Verouderde en slecht onderhouden hoogbouw heeft reeds bewezen nefast te zijn. Ook bedrijven, overheden en industrie zullen zuiniger moeten omspringen met het inpalmen van gronden.

Hoger bouwen in Vlaanderen impliceert dus - vooral indien de betonstop er echt komt - dat in de meeste gevallen bestaande gebouwen gesloopt zullen worden. En dus mogen we ons in de komende decennia aan enorme hoeveelheden BSA alsook brandbare fracties verwachten indien we de huidige sloopmethodiek en het huidige afvalbeleid handhaven.

Gaan we het puin van misschien honderdduizend woningen verbrijzelen en ondermeer als wegverharding gebruiken en alsmaar nieuwe bouwmaterialen laten aanrukken? Of gaan we (weer) massaal handmatig slopen en maximaal hergebruiken om te voorkomen dat die gatenkaas uiteenvalt wegens meer gaten dan kaas? Wat zich de komende decennia in Vlaanderen zal afspeelen blijft immers klein bier bij wat er op mondiaal vlak staat te gebeuren. Nieuwe bouwmaterialen zouden wel eens schaars en erg duur kunnen worden in de nabije toekomst, tenzij de kaas verder wordt uitgehold. Bovendien wordt alles wat we verbranden onherroepelijk getransformeerd van grondstof tot gas. Zo gaat deze aardbol letterlijk dag na dag een beetje meer in rook op. Of zullen politici een kader creëren om die aankomende generatie hun materialenplatform te geven?

Stefaan Onghena,

Copyright 09 december 2016

Bezieler van Ecofolie vzw

Geheel en ondeelbaar verantwoordelijk voor de inhoud van dit artikel.